



## Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2014. február 13. \*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Állami támogatások — Digitális dekóderek megvásárlásához vagy bérletéhez nyújtott támogatás — A támogatási programot a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító bizottsági határozat — Visszatéríttetés — A visszatéríttendő összeg számszerűsítése — A nemzeti bíróság szerepe — A Bizottság állásfoglalásainak a nemzeti bíróság általi figyelembevétele a bizottsági határozat végrehajtása keretében — A jóhiszemű együttműködés elve”

A C-69/13. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunale civile di Roma (Olaszország) a Bírósághoz 2013. február 11-én érkezett, 2012. november 19-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Mediaset SpA**

és

a **Ministero dello Sviluppo economico** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot és A. Arabadjiev (előadó) bírák,

főtanácsnok: N. Jääskinen,

hivatalvezető: A. Impellizzeri tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2013. november 21-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Mediaset SpA képviseletében L. Medugno, A. Lauteri, G. Rossi, G.M. Roberti, M. Serpone és I. Perego avvocati,
- az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: A. De Stefano avvocato dello Stato,
- a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében D. Grespan, B. Stromsky és G. Conte, meghatalmazotti minőségben,

\* Az eljárás nyelve: olasz.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

### Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az állami támogatásokról szóló releváns uniós jogi rendelkezések értelmezésére vonatkozik.
- 2 A kérdést a Mediaset SpA (a továbbiakban: Mediaset) és a Ministero dello Sviluppo economico (gazdasági fejlődés minisztériuma) között az az Olasz Köztársaság által a fizetési televíziós szolgáltatásokat nyújtó digitális földfelszíni műsorszolgáltatóknak és a fizetési kábeltelevíziós szolgáltatóknak biztosított, az Olasz Köztársaság által digitális dekóderek megvásárlásához nyújtott C 52/2005 (ex NN 88/2005, ex CP 101/2004) állami támogatásról szóló, 2007. január 24-i 2007/374/EK bizottsági határozatban (HL L 147., 1. o.; a továbbiakban: 2007/374 határozat) a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított állami támogatás visszatérítése tárgyában folyó jogvitában terjesztették elő.

### Jogi háttér

A 659/1999 rendelet

- 3 Az [EUMSZ 108. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendeletnek (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) „A támogatások visszatérítése [helyesen: visszatéríttetése]” című 14. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére (a továbbiakban: visszatérítési [helyesen: visszatéríttetési] határozat). A Bizottság nem követeli meg a támogatás visszatérítését [helyesen: visszatéríttetését], amennyiben az ellentétes a közösségi jog valamelyik általános elvével.

(2) A visszatérítési [helyesen: visszatéríttetési] határozat szerint visszatérítésre kerülő [helyesen: visszatéríttetendő] támogatás magában foglalja a Bizottság által megfelelő kamatlábbal meghatározott kamatot. A kamat attól a naptól esedékes, amikor a jogellenes támogatást a kedvezményezett rendelkezésére bocsátották, addig a napig, amíg visszafizetésre nem került.

(3) Az [Európai Unió] Bíróságának a[z EUMSZ 278. cikk] értelmében hozott határozatának sérelme nélkül, a visszatérítést [helyesen: visszatéríttetést] késelem nélkül és az érintett tagállam nemzeti joga szerinti eljárás keretében kell végrehajtani, feltéve hogy e rendelkezések lehetővé teszik a Bizottság határozatának azonnali és hatékony végrehajtását. Ebből a célból és a nemzeti bíróságok előtt zajló eljárás esetén – a[z uniós] jog sérelme nélkül – az érintett tagállamok meghozzák a jogrendszerük szerint rendelkezésre álló szükséges intézkedéseket, beleértve az átmeneti intézkedéseket is.”

A 2007/374 határozat

4 A 2007/374 határozat 1. cikke ekként rendelkezik:

„A fizetéses televíziós szolgáltatásokat nyújtó digitális földfelszíni műsorszolgáltatóknak és a fizetéses kábeltelevíziós szolgáltatóknak az Olasz Köztársaság által nyújtott jogellenes támogatás a közös piaccal nem összeegyeztethető állami támogatásnak minősül.”

5 E határozat 2. cikke előírja:

„(1) Az Olasz Köztársaság megteszi az 1. cikkben említett támogatások visszatérítéséhez [helyesen: visszatéríttetéséhez] szükséges valamennyi intézkedést.

(2) A visszatérítésnek [helyesen: visszatéríttetésnek] a nemzeti jog szerinti eljárásokkal haladéktalanul meg kell történnie, amennyiben az ilyen eljárások e határozat azonnali és hatékony végrehajtását lehetővé teszik. A visszatérítendő [helyesen: visszatéríttetendő] támogatásnak része a támogatás rendelkezésre bocsátásától a visszatérítésig esedékes kamat is.

(3) A (2) bekezdés értelmében visszatérítendő [helyesen: visszatéríttetendő] kamatot a [659/1999/EK rendelet] végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i, 794/2004/EK bizottsági rendelet [HL L 140., 1. o.] 9. és 11. cikkében meghatározott eljárással összhangban kell megállapítani.”

6 Ugyanezen határozat 3. cikke kimondja, hogy:

„Az e határozatról való értesítést követő két hónapon belül az Olasz Köztársaság tájékoztatja a Bizottságot a határozatnak való megfelelés érdekében tett intézkedésekről. Ezen információk közzétevése az e határozat mellékletében szereplő kérdőív segítségével történik.

Az első albekezdésben említett határidőn belül az Olasz Köztársaság megküldi a szükséges bizonyító dokumentumokat arról, hogy megindult a visszatérítési [helyesen: visszatéríttetési] eljárás a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatások kedvezményezetteivel szemben.”

7 A visszatéríttetendő támogatás összegét illetően a Bizottság a következőket állapította meg a 2007/374 határozat (191)–(193) preambulumbekkezdésében:

„(191) A Bizottság elismeri, hogy a műsorszolgáltatók által visszatérítendő [helyesen: a műsorszolgáltatókkal visszatéríttetendő] összeg tekintetében a kedvezményezettek részére ténylegesen juttatott állami források pontos összegének meghatározása eléggé összetett feladat. Nem csak azért, mert a támogatást a fogyasztókon keresztül, közvetett módon nyújtották, hanem mert inkább a műsorszolgáltatók szolgáltatásainak vételéhez szükséges vevőberendezéshez kötődött, mint magukhoz a szolgáltatásokhoz.

(192) Mindazonáltal a Bíróság joggyakorlata [helyesen: ítélkezési gyakorlata] szerint semmilyen közösségi jogszabály nem írja elő, hogy a Bizottság a közös piaccal nem összeegyeztethetőnek minősített támogatás visszatérítésének elrendelésekor meghatározza a visszatérítendő támogatás [helyesen: a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősített támogatás visszatéríttetésének elrendelésekor meghatározza a visszatéríttetendő támogatás] pontos összegét. Elegendő, ha a Bizottság az adott határozat címzettje részére olyan szempontokat nyújt, amelyek lehetővé teszik, hogy túlságosan nagy nehézségek nélkül meghatározza ezen összeget.

(193) Ezért a Bizottság szükségesnek véli, hogy néhány iránymutatást nyújtson az előny számszerűsítésének módszerével kapcsolatban. Különösen, a Bizottság – tekintettel a vizsgált ügy sajátos jellemzőire – úgy véli, hogy a megfelelő módszer az lenne, ha kiszámítanák a vizsgált intézkedés által új szolgáltatások és a fizetési televíziós szolgáltatás, illetve fizetési műsorválasztás (pay-per-view) esetében keletkezett többlethaszon összegét.”

- 8 A szóban forgó határozat (196)–(205) preambulumbekzdésében a Bizottság útmutatásokat adott az e határozat (193) preambulumbekzdésében foglalt módszerhez, a célból, hogy az Olasz Köztársaság meg tudja határozni a visszatérítendő támogatás pontos összegét.

### **Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések**

- 9 A 2007/374 határozat elfogadását követően a Bizottság és az Olasz Köztársaság között levélváltás történt a jogellenesnek minősített támogatási program kedvezményezettjeinek meghatározását és a pontos visszatérítendő összeg számszerűsítését illetően.
- 10 A Bizottság különösen 2008. április 1-jei levelében hagyta jóvá az Olasz Köztársaság által alkalmazott módszert, nevezetesen a szóban forgó támogatásból eredő többletfelhasználók számának, a felhasználókénti átlagjövedelem, valamint a többletbevétel meghatározásának céljából az Ipsos által végzett közvélemény-kutatást. A Bizottság egyetértett az Olasz Állam azon következtetésével is, miszerint a szóban forgó támogatás kedvezményezettjei közül a TIMediára és a Fastwebre nem vonatkozik a visszatérítési kötelezettség, mivel az elvégzett elemzések azt mutatták, hogy az említett vállalkozások semmiféle többlethaszonra nem tettek szert a szóban forgó támogatás nyújtásának időszakában. Ezzel szemben a Bizottság ugyanezen levelében fenntartásait fejezte ki a Mediaset által viselt elkerülhető költségeket illetően, következésképpen kiemelte, hogy az ez utóbbival visszatérítendő támogatás 6 844 361 eurót tesz ki.
- 11 2008. június 11-i levelében a Bizottság, az Olasz Köztársaság által rendelkezésére bocsátott új információk alapján, jóváhagyta az e tagállam által a Mediaset vonatkozásában viselt elkerülhető költségek újraszámítását, így a támogatás visszatérítendő összege a Mediaset vonatkozásában 4 926 543,22 eurónak felelt meg.
- 12 2009. október 23-i levelében a Bizottság, miután az Olasz Köztársaság újból további információkat hozott a tudomására, elutasította az e tagállam által javasolt új ökonometriai modellt, mivel az a költségek és a bevételek betudása tekintetében eltérő időszakra vonatkozott, és maga a szóban forgó tagállam is elutasított már egy hasonló módszert. A Bizottság e levelében azt is kiemelte, hogy ha az Olasz Köztársaság nem teszi meg a támogatás azonnali visszatérítésére irányuló intézkedéseket, a Bizottság megindíthatja az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást.
- 13 2009. november 12-i végzésükben az olasz hatóságok a 659/1999 rendelet 14. cikkében foglalt eljárásnak megfelelően számított kamatokkal növelt, összesen 5 969 442,12 euró összeg megfizetésére kötelezték a Mediasetet.
- 14 2009. december 11-én a Mediaset, miután megfizette az olasz hatóságok által követelt összeget, az említett végzés megsemmisítésére és a visszatérítendő összeg csökkentésére irányuló keresetet nyújtott be a Tribunale civile di Romához, elsősorban a 2007/374 határozatban megállapított számszerűsítési kritériumok téves alkalmazására, illetve a szóban forgó támogatásból eredő többlethaszon meghatározása vonatkozásában végzett számítások helytelenségére hivatkozva. Ezenfelül a Mediaset igazságügyi szakértő kirendelését kérte.

- 15 A Mediaset időközben a 2007/374 határozat megsemmisítése iránti keresetet nyújtott be az Európai Unió Törvényszékéhez. E keresetet a Törvényszék a T-177/07. sz., Mediaset kontra Bizottság ügyben 2010. június 15-én hozott ítéletében (EBHT 2010., II-2341. o.) elutasította. A Mediaset fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben, amelyet a Bíróság a C-403/10. P. sz., Mediaset kontra Bizottság ügyben 2011. július 28-án hozott ítéletében elutasított.
- 16 Az alapügy keretében a Tribunale civile di Roma szakértői bizonyítást rendelt el, amelynek a szakértői testület által 2011. szeptember 6-án benyújtott következtetései kifogásolják a fizetési televíziós műsorválasztáshoz (pay-per-view) és az új digitális csatornák kínálatához vonzott többlet-nézőszám tekintetében végzett közvélemény-kutatást, valamint az alapügy felei által javasolt és alkalmazott ökonometriai modelleket. A szakértői jelentés azt is megállapította, hogy nem nyert bizonyítást, hogy a szóban forgó állami támogatás ténylegesen hatással volt a dekóderek értékesítésére a vizsgált időszakban. A Ministero dello Sviluppo economico 2012. július 17-i észrevételeiben vitatta a szakértői bizonyítás következtetéseit.
- 17 E körülmények között a Tribunale civile di Roma felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:
- „1) Köti-e [...] [a 2008. június 11-i és 2009. október 23-i levelekben] [...] elfogadott [bizottsági] határozatokkal kiegészített, és a Törvényszék által a [fent hivatkozott Mediaset kontra Bizottság ügyben hozott ítélettel] [...] hatályában fenntartott [2007/374] [bizottsági] határozat a »jogalap«, illetőleg az »összeg« tekintetében azt a nemzeti bíróságot, amely előtt [a Bizottság] által visszatéríttetni rendelt állami támogatás összege vonatkozásában indult eljárás?

Ellenkező esetben:

- 2) az állami támogatás összege tárgyában a nemzeti bíróságot illető hatáskörnek a [Törvényszék Mediaset kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében] történő kimondásakor a Törvényszék ezt a hatáskört egy olyan összeg számszerűsítésére kívánta-e korlátozni, amelynek, ténylegesen megvalósított és elnyert állami támogatásról lévén szó, szükségképpen pozitív értéknek kell lennie, és ezért nem lehet egyenlő nullával?
- 3) vagy pedig az állami támogatás összege tárgyában a nemzeti bíróságot illető hatáskörnek a [Törvényszék Mediaset kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében] történő kimondásakor a Törvényszék olyan hatáskört kívánt tulajdonítani a nemzeti bíróságnak, amely a visszatérítési követelés vizsgálatára mind a »jogalap«, mind az »összeg« szempontjából kiterjed, és amely így magában foglalja a visszatérítési kötelezettség kizárásának hatáskörét is?”

### **Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről**

#### *Az első kérdéstről*

- 18 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a valamely állami támogatási programot jogellenesnek és a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító, és a támogatások visszatéríttetését elrendelő, ugyanakkor e támogatás egyéni kedvezményezettjeit nem azonosító, és a visszatéríttetendő pontos összeget meg nem határozó bizottsági határozat végrehajtásának biztosítása vonatkozásában a nemzeti bíróságot nem csak e határozat köti-e, hanem az említett intézmény által az említett határozat végrehajtása keretében kifejtett azon állásfoglalások is, amelyek pontosan megjelölik az egy meghatározott kedvezményezettől visszatéríttetendő támogatás összegét.

- 19 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állami támogatások ellenőrzési rendszere végrehajtásának feladata egyrészt a Bizottságra, másrészt pedig a nemzeti bíróságokra hárul, amelyek egymást kiegészítő, de egymástól elkülönülő szereppel bírnak (lásd a C-284/12. sz. Deutsche Lufthansa ügyben 2013. november 21-én hozott ítélet 27. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 20 Az említett rendszer értelmében a támogatási intézkedések belső piaccal való összeegyeztethetőségének mérlegelése az uniós bíróságok ellenőrzése alatt eljáró Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik (lásd ebben az értelemben a C-261/01. és C-262/01. sz., Calster és társai egyesített ügyekben 2003. október 21-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-12249. o. 75. pontját, a C-368/04. sz., Transalpine Ölleitung in Österreich ügyben 2006. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-9957. o.] 38. pontját, valamint a fent hivatkozott Deutsche Lufthansa ügyben hozott ítélet 28. pontját).
- 21 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a Bizottság, amikor elrendeli a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított valamely támogatás visszatéríttetését, nem köteles megjelölni a visszatérítendő támogatás pontos összegét. Elegendő, ha a Bizottság határozata olyan információt tartalmaz, amely lehetővé teszi a címzett számára, hogy jelentős nehézség nélkül maga állapítsa meg ezt az összeget (lásd ebben az értelemben a C-480/98. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2000. október 12-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-8717. o.] 25. pontját, a fent hivatkozott Mediaset kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 126. pontját, valamint a C-81/10. P. sz., France Télécom kontra Bizottság ügyben 2011. december 8-án hozott ítélet [EBHT 2011., I-12899. o.] 102. pontját).
- 22 A Bizottság ugyanis, amikor valamely támogatási programot vizsgál, nem képes pontosan meghatározni az egyes kedvezményezettek által kapott támogatás összegét, és következésképpen, a támogatási program egyik kedvezményezettjének egyedi körülményeit csupán a támogatás visszatéríttetésének szakaszában lehet értékelni (lásd ebben az értelemben a C-310/99. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2002. március 7-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-2289. o.] 89–91. pontját).
- 23 Ezenfelül meg kell állapítani, hogy az EUMSZ 288. cikk negyedik bekezdése értelmében a határozatok teljes egészükben kötelezőek azokra nézve, akiket címzettként megjelölnek. Következésképpen az a tagállam, amely a Bizottság jogellenes és a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatások visszatéríttetésére kötelező határozatának címzettje, e cikk értelmében köteles minden intézkedést megtenni, hogy biztosítsa e határozat végrehajtását (lásd ebben az értelemben a C-209/00. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-11695.o.] 31. pontját, a C-404/00. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2003. június 26-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-6695. o.] 21. pontját). E kötelező jelleg a címzett állam valamennyi szervére vonatkozik, ideértve az állam bíróságait is (lásd ebben az értelemben a 249/85. sz. Albako Margarinefabrik ügyben 1987. május 21-én hozott ítélet [EBHT 1987., 2345.o.] 17. pontját).
- 24 Bár a Bíróság fent hivatkozott Mediaset kontra bizottság ügyben hozott ítéletét követően véglegessé vált 2007/374 határozat következtében kötelező címzettjére, az Olasz Köztársaságra nézve, és ezért úgy kell tekinteni, mint amely köti a nemzeti bíróságot, ugyanez nem vonatkozhat azokra a levelekre, amelyeket a Bizottság utólag küldött az Olasz Köztársaságnak a levélváltás keretében az említett határozat azonnali és hatékony végrehajtásának biztosítása céljából.
- 25 E tekintetben meg kell ugyanis állapítani, hogy e levelek – különösen a 2008. június 11-i és a 2009. október 23-i levél, amelyek a Mediasetet jelölik meg a szóban forgó támogatási program kedvezményezettjeként, és meghatározzák a Mediasettel visszatérítendő támogatás pontos összegét – nem minősülnek az EUMSZ 288. cikk negyedik bekezdése értelmében vett határozatoknak.
- 26 Azt is meg kell állapítani, hogy az ilyen állásfoglalások nem szerepelnek a 659/1999 rendelet alapján elfogadható aktusok között

- 27 Ráadásul maga a Bizottság is elismerte észrevételeiben, hogy állásfoglalásai nem a 2007/374 határozat tartalmának kiegészítésére vagy módosítására irányultak, és nem rendelkeznek semmiféle kötelező erővel.
- 28 Következésképpen a Bizottság által a 2007/374 határozat végrehajtása keretében kifejtett állásfoglalások nem minősíthetők olyanak, mint amelyek kötik a nemzeti bíróságot.
- 29 Erre figyelemmel emlékeztetni kell arra, hogy az állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályok alkalmazása a nemzeti bíróságok és a Bizottság, illetve az uniós bíróságok közötti jóhiszemű együttműködés kötelezettségén alapul, amelynek keretében ezek mindegyike az Európai Unió működéséről szóló Szerződésben ráruházott funkció szerint jár el. Ezen együttműködés keretében a nemzeti bíróságok az uniós jogból eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében kötelesek megtenni a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket, és különösen attól kell tartózkodniuk, hogy olyan intézkedéseket hozzanak, amelyek veszélyeztethetik a Szerződés célkitűzéseinek megvalósítását, amint az az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből következik (lásd a fent hivatkozott Deutsche Lufthansa ügyben hozott ítélet 41. pontját).
- 30 Így, ha a nemzeti bíróságnak kétségei vagy nehézségei vannak a visszatérítendő támogatás összege számszerűsítésének vonatkozásában, mindig a rendelkezésére áll az a lehetőség, hogy a Bizottsághoz forduljon a célból, hogy ez utóbbi segítséget nyújtson számára a jóhiszemű együttműködés elvének megfelelően, amint az – többek között – az állami támogatásra vonatkozó jogszabályok nemzeti bíróságok általi végrehajtásáról szóló bizottsági közlemény (HL 2009. C 85, 1. o.) 89–96. pontjából következik.
- 31 Következésképpen, bár a Bizottság állásfoglalásai nem kötik a nemzeti bíróságot, meg kell állapítani, hogy mivel a Bizottság állásfoglalásaiban és a nemzeti bíróság által az előző pontban említett feltételek mellett esetlegesen kért véleményeiben foglalt tényezők arra irányulnak, hogy megkönnyítsék a nemzeti hatóságok feladatát a visszatérítést elrendelő határozat azonnali és hatékony végrehajtásának keretében, valamint a jóhiszemű együttműködés elvére figyelemmel, a nemzeti bíróságnak mint az értékelés elemeit kell figyelembe vennie ezeket az előtte folyó jogvita keretében, határozatát pedig a rendelkezésére álló iratokban szereplő tényezők összességére figyelemmel kell indokolnia.
- 32 A fenti megfontolások összességére figyelemmel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy bár a valamely állami támogatási programot jogellenesnek és a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító, és a támogatások visszatérítését elrendelő, ugyanakkor e támogatás egyéni kedvezményezettjeit nem azonosító, és a visszatérítendő pontos összeget meg nem határozó bizottsági határozat végrehajtásának tekintetében e határozat köti a nemzeti bíróságot, az említett intézmény által a hivatkozott határozat végrehajtása során kifejtett állásfoglalások azonban nem kötik. Mindazonáltal a nemzeti bíróság, a jóhiszemű együttműködésnek az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében rögzített elvére tekintettel, ezeket az állásfoglalásokat mint az értékelés elemeit köteles figyelembe venni az előtte folyó eljárásban.

*A második és a harmadik kérdéstről*

- 33 Második és harmadik kérdésével – amelyeket célszerű együtt vizsgálni – a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a nemzeti bíróság a visszatérítendő támogatás összegének meghatározása során – ha a Bizottság valamely támogatási programot jogellenesnek és a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító határozatában nem azonosította a szóban forgó támogatások egyéni kedvezményezettjeit, és a visszatérítendő összeget sem határozta meg – juthat-e arra a következtetésre, hogy a támogatás összege nullával egyenlő, amennyiben ez a tudomására hozott releváns adatok összessége alapján végzett számításból következik.

- 34 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a vonatkozó uniós jogi rendelkezések hiányában a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatások visszatéríttetését a nemzeti jog által előírt módokon kell végrehajtani, amennyiben azok nem vezetnek oda, hogy gyakorlatilag lehetetlenné válik az uniós jog által megkövetelt visszatéríttetés, és nem sértik az ugyanilyen jellegű, de kizárólag nemzeti jogviták megoldására irányuló eljárásokhoz viszonyított egyenértékűség elvét (lásd a C-382/99. sz., Hollandia kontra Bizottság ügyben 2002. június 13-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-5163. o.] 90. pontját). Az e visszatéríttetéssel kapcsolatos jogvita elbírálása a nemzeti bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik (lásd ebben az értelemben a C-297/01. sz., Sicilcassa és társai ügyben 2003. július 24-én hozott végzés [EBHT 2003., I-7849. o.] 41. és 42. pontját).
- 35 Ezenfelül, amint az a jelen ítélet 22., 23. és 29. pontjában is megállapításra került, tekintettel arra, hogy a Bizottság a határozatában nem jelölte meg a szóban forgó támogatások egyéni kedvezményezettjeit, és a visszatéríttetendő támogatás összegét sem határozta meg, a nemzeti bíróság feladata, hogy – amennyiben erre irányuló kérelmet nyújtottak be hozzá – meghatározza azon támogatás összegét, amelynek visszatéríttetését a Bizottság elrendelte. Nehézségek esetén, amint az a jelen ítélet 30. pontjában is szerepel, mindig a nemzeti bíróság a rendelkezésére áll az a lehetőség, hogy a Bizottsághoz forduljon a célból, hogy ez utóbbi segítséget nyújtson számára a jóhiszemű együttműködésnek az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében foglalt elve értelmében.
- 36 Ebből következik, hogy a visszatéríttetendő támogatás összegének meghatározása céljából a nemzeti bíróságnak – a jelen ítélet 31. pontjában hivatkozott körülmények között – figyelembe kell vennie a tudomására hozott releváns adatok összességét, a Bizottság és a nemzeti hatóságok között a jóhiszemű együttműködés elve alapján folytatott levélváltást is beleértve.
- 37 Nem zárható tehát ki, hogy e tényezők összességére figyelemmel a nemzeti bíróság által a visszatéríttetendő támogatás összegének meghatározása vonatkozásában végzett számítások nullával egyenlő összeget eredményeznek.
- 38 Végezetül az ügynek a nemzeti bíróság által megküldött irataiból az következik, hogy a Bizottság a TIMedia és a Fastweb vonatkozásában kifejezetten elfogadta, hogy e két vállalkozással semmiféle összeget nem kell visszatéríttetni.
- 39 Következésképpen, és a Bizottság határozata érvényességének, valamint a jogellenesnek és a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatás visszatéríttetése kötelezettségének vitatása nélkül rögzítheti a nemzeti bíróság a támogatás összegét nullával egyenlő összegben, amennyiben ez az eredmény közvetlenül a visszatéríttetendő összegek számszerűsítési műveletéből következik.
- 40 A fentiekre figyelemmel a második és a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a nemzeti bíróság a visszatéríttetendő támogatás összegének meghatározása során – ha a Bizottság a valamely támogatási programot jogellenesnek és a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító határozatában nem azonosította a szóban forgó támogatások egyéni kedvezményezettjeit, és a visszatéríttetendő összeget sem határozta meg – a bizottsági határozat érvényességének és a szóban forgó támogatások visszatéríttetésére vonatkozó kötelezettségnek a kétségbe vonása nélkül juthat olyan a következtetésre, hogy a támogatás összege nullával egyenlő, amennyiben ez következik a tudomására hozott releváns adatok összessége alapján végzett számításból.

## **A költségekről**

- 41 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.



A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Bár a valamely állami támogatási programot jogellenesnek és a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító, és a támogatások visszatéríttetését elrendelő, ugyanakkor e támogatás egyéni kedvezményezettjeit nem azonosító, és a visszatéríttetendő pontos összeget meg nem határozó európai bizottsági határozat végrehajtása biztosításának tekintetében e határozat köti a nemzeti bíróságot, az említett intézmény által a hivatkozott határozat végrehajtása során kifejtett állásfoglalások azonban nem kötik. Mindazonáltal a nemzeti bíróság, a jóhiszemű együttműködésnek az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében rögzített elvére tekintettel, ezeket az állásfoglalásokat mint az értékelés elemeit köteles figyelembe venni az előtte folyó eljárásban.**
- 2) **A nemzeti bíróság a visszatéríttetendő támogatás összegének meghatározása során – ha az Európai Bizottság valamely támogatási programot jogellenesnek és a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító határozatában nem azonosította a szóban forgó támogatások egyéni kedvezményezettjeit, és a visszatéríttetendő összeget sem határozta meg – a bizottsági határozat érvényességének és a szóban forgó támogatások visszatéríttetésére vonatkozó kötelezettségnek a kétségbe vonása nélkül juthat olyan a következtetésre, hogy a támogatás összege nullával egyenlő, amennyiben ez következik a tudomására hozott releváns adatok összessége alapján végzett számításból.**

Aláírások